

# Stenen eruit, groen erin!

Jaarverslag 2022



de **bastei**

Operatie Steenbreek Nijmegen







# 2022 - resultaten



**62.500\*** stenen  
vervangen door groen

Totaal  
**594.305\***  
sinds 2018



\* Alle m<sup>2</sup> steen die is verwijderd, rekenen we om naar formaat stoeptegels.



**Hartje  
Nijmegen**

i.s.m. NL Bloeit!

**100**  
geveltuintjes  
door bewoners

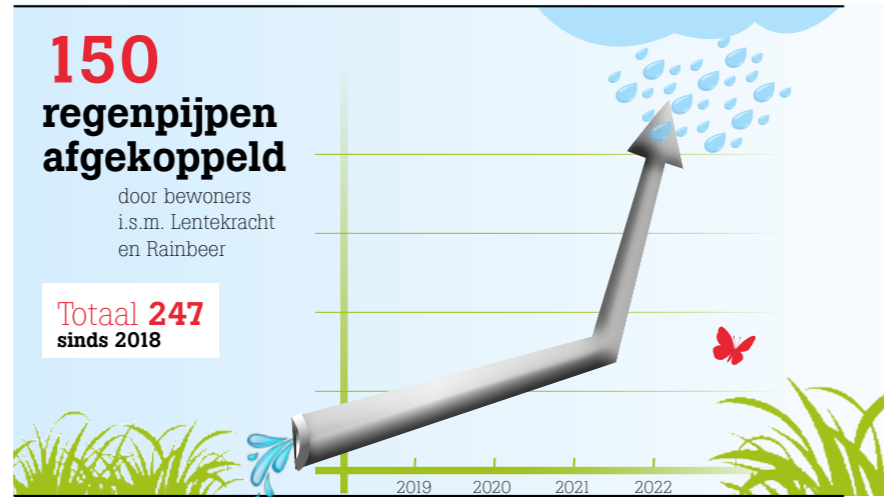
**230**  
plantenbakken  
door ondernemers

**18x**  
gevelgroen  
door ondernemers

**150**  
regenpijpen  
afgekoppeld

door bewoners  
i.s.m. Lentekracht  
en Rainbeer

Totaal **247**  
sinds 2018



**170x**  
in de pers

**40**  
tuinadviezen



## Operatie Steenbreek Nijmegen

### Sinds 2018

We voeren de campagne Operatie Steenbreek Nijmegen vanuit De Bastei, centrum voor natuur en cultuurhistorie. Dat doen we sinds 2018, het jaar waarin Nijmegen duurzame hoofdstad van Europa was. In vijf jaar tijd kwam Nijmegen uit op ruim 594.000 stenen die plaatsmaakten voor groen. Dat gebeurde met vergroeningsacties door de gemeente in de openbare ruimte (al dan niet met bewoners samen), het vergroenen van schoolpleinen én het vergroenen van de tuin door particulieren. Onze ambitie – 100.000 stenen per jaar – hebben we daarmee gemiddeld ruimschoots gehaald.

### 2022: Nieuwe acties

In 2022 waren er naast de reguliere campagneonderdelen zoals de tegeltaxi, de tuinadviezen en het afkoppelen van regenpijpen ook volop nieuwe acties, waaronder het vergroenen van de binnenstad voor Hartje Nijmegen en de aanpak van hittestress met Wij koelen de wijk. In dit jaarverslag lees je er meer over. Veel leesplezier!

de **bastei**

**Operatie Steenbreek Nijmegen**



## Nieuw in 2022

### Samenwerking met Portaal

De huurwoningen aan de Roerstraat en de Waterstraat in het Waterkwartier hebben een metamorfose ondergaan. Woningcorporatie Portaal maakte de huizen comfortabeler en energiezuiniger. Om de bewoners te bedanken voor hun medewerking én om te vieren dat het werk klaar was, bood Portaal hen een gratis geveltuintje aan. Dat deed de woningcorporatie in samenwerking met Operatie Steenbreek, Lentekracht en NL Bloeit! Met de aanleg van de geveltuintjes op 10 september werd de aanblik van de straat verbeterd en met meer groen in de wijk is het project helemaal af.



### Hartje Nijmegen

In 2022 zetten we ons niet alleen in voor de reguliere Steenbreek campagne en de afkoppelactie Pijpenkappuh, maar ook voor vergroeningsacties voor Hartje Nijmegen. Samen met gemeente Nijmegen, NL Bloeit!, bewoners en ondernemers gingen we aan de slag om de binnenstad te vergroenen. We legden samen met bewoners 110 geveltuinen aan. Ook deden 42 ondernemers mee door het plaatsen van 230 plantenbakken, 18 van hen hebben bovendien gevelgroen aangelegd. Daarnaast organiseerden we voor Hartje Nijmegen drie stadssafari's: één met Steenbreek ambassadeur Boswachter Tim en een schoolklas en twee met Bastei gids Pieter Thissen. Tot slot nam een groep Nijmegenaren deel aan de hittestressbijeenkomst (zie pag.15) die wij samen met Klimaatverbond Nederland voor Hartje Nijmegen organiseerden in De Bastei. De deelnemers legden versteende, hete voorbeelden uit hun eigen woonomgeving voor en dachten samen na over mogelijke oplossingen.



## Wij koelen de wijk

In de zomer startte Lentekracht samen met Bindkracht10, gemeente Nijmegen, Operatie Steenbreek én bewoners de actie Wij koelen de wijk in de wijken Wolfskuil en Biezen. Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker dagen met tropische temperaturen in Nederland. Vooral op plaatsen met weinig bomen kan het dan erg heet worden, bewoners ervaren hittestress. Dat geldt ook voor de Biezen en de Wolfskuil. Daarom zijn we op zoek naar plekken waar we bomen en struiken kunnen planten op een manier die aansluit bij de wensen van de bewoners.



## Folder en instructievideo geveltuin

We maakten dit jaar niet alleen een folder over geveltuinten, maar ook een instructievideo. In deze video legt Arjan Vernhout van NL Bloeit! stap voor stap uit hoe jij je eigen geveltuin aan kunt leggen.











## Andere acties en activiteiten

We hebben, al dan niet in samenwerking met verschillende partijen, natuurlijk nog veel meer mooie acties en activiteiten opgezet en uitgevoerd in 2022.

### Januari

Op **27 januari** overhandigde directeur Hans Hooijmaijers van De Bastei het eerste exemplaar van het Steenbreek **jaaroverzicht 2021** aan wethouder Jan Wijnia. Dat gebeurde op een regenachtige dag op het Sint Stevenskerkhof, aan de voet van de Sint Stevenkerk. Hier hadden bewoners eerder samen met gemeente Nijmegen een vergroeningsactie uitgevoerd. Jan Wijnia was van september 2021 tot juni 2022 interim-wethouder.



### Februari

Op **12 februari** was de officiële aftrap van het ontsteden en vergroenen van het schoolplein bij basisschool De Kleine Wereld. Samen met hoveniers staken docenten, ouders en leerlingen de handen uit de mouwen en gingen aan de slag met het verwijderen van de tegels. Deze tegels gaan plaatsmaken voor meer groen, een moestuin en speelmogelijkheden zoals een modderkeuken, stapspringpalen, een klimboom, een amfitheater en een heuse chillvlonder. De opening van het Groene Schoolplein van basisschool De Akker was op 23 november. We blijven samen met de afdeling Natuur en Milieueducatie (NME) scholen stimuleren tot vergroening. De toekomstige groene schoolpleinen zijn ook bedoeld voor buitenlessen.

Foto: De Bastei/NME





foto: Stip Oost



## Maart

Op **11 maart** kwam **Stip Oost**, het steun- en informatiepunt voor buurtbewoners aan de Prins Hendrikstraat, in actie in het kader van NLdoet. Het was de start van de aanleg van de tuin rond het gebouw waar Stip Oost is gevestigd. Steenbreek tuinontwerper Ine Voets maakte het ontwerp, waarvan de uitvoering nog op zich laat wachten. Het gebouw is tot de zomer van 2023 aangewezen als opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen. Daarna keert Stip Oost weer terug.



**Tussen 21 maart en 31 oktober** deden maar liefst 135 gemeenten mee aan het **NK Tegelwippen**. De Nijmeegse aftrap was bij de Wijkfabriek in de Wolfskuil met wethouder Bert Velthuis. Hoewel de Gouden Tegel naar Den Haag ging en we met 31.342 tegels de derby tegen Arnhem verloren, hebben we samen toch gewonnen! Want in 2022 wipten we in heel Nederland collectief 2,8 miljoen tegels uit onze straten, voortuinen en achtertuinen. Dat betekent maar liefst veertig voetbalvelden aan groen erbij. Dat is pure winst voor groene en klimaatbestendige gemeenten. Daarom gaan we ook in 2023 weer tegels wippen in Nijmegen!

Onder leiding van Steenbreek ambassadeur Boswachter Tim ging groep 8 van basisschool Petrus Canisius op **22 maart** op **stadssafari**. De leerlingen gingen samen met de bekende Nijmegenaar op pad in de binnenstad. Daar gingen ze op zoek naar beestjes en plantjes. De stadssafari is onderdeel van vergroeningsacties van Hartje Nijmegen, Operatie Steenbreek NL Bloeit! en bewoners van de binnenstad.





Van **28 maart tot en met 8 april** waren er weer **tuinadviesweken**. In totaal kregen veertig Nijmeegse huishoudens gratis tuinadvies. Er waren drie rondes, twee in het voorjaar en één in het najaar. Steenbreek tuinontwerpers Sytske van der Kooi en Ine Voets (links op de foto) bedenken samen met de bewoners een plan hoe ze tegels in hun tuin kunnen vervangen door groen. Daarna kunnen de bewoners zelf aan de slag.

Op de hoek Wolfskuilseweg-Energieweg bouwt een groep vrijwilligers sinds najaar 2021 aan een **ecoruïne**, bestaande uit een groot dijklichaam, een kegel, een terras en twee kleinere dijklichamen. Het project is een samenwerking van werkgroep Groen Hees, gemeente Nijmegen, Dar, kunstenaar Geert Schiks, Onder de Bomen en Operatie Steenbreek. Op deze manier krijgen de opgehaalde tuintegels van de Steenbreek campagne een nieuwe bestemming: een thuis voor planten en beestjes. Op **30 maart** werd een deel van het groen aangeplant.



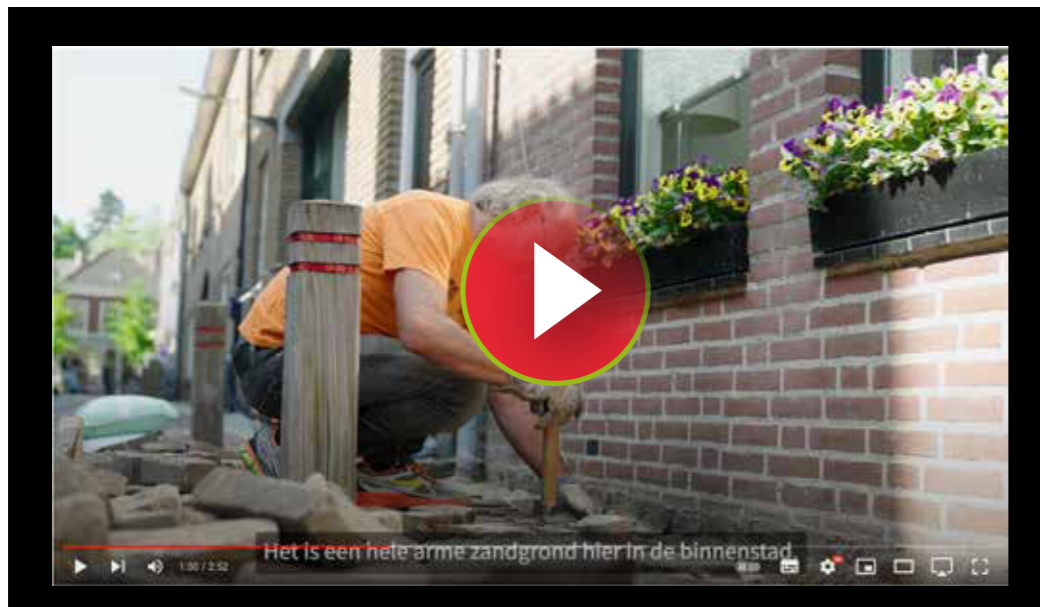


## April

Op **10 april** was de eerste **stadssafari** door de binnenstad van Nijmegen. Later in het jaar, op 4 september, was er opnieuw een wandeling van anderhalf uur langs onverwachte groene plekken. Onder leiding van gids Pieter Thissen van De Bastei namen in totaal 35 Nijmegenaren deel aan de stadssafari's. Door anders te kijken, ontdekten zij ook in de versteende binnenstad natuur.

Op **20 april** was de feestelijke **heropening van de Van Peltlaan**. Uit een samenwerking van verschillende partijen en bewoners ontstond een groener heringerichte straat. Samen met Lentekracht richtten wij ons op bewonersparticipatie en het vergroenen. Door plantsoenen met verlaagde stoepranden is er een betere waterberging. Er is een extra boom geplaatst. Er is 15,5 procent (314m<sup>2</sup>) méér groen door uitbreiding van boomspiegels en er zijn extra groenvakken. En er is een diversiteit aan verschillende struiken en planten geplant. We zijn enthousiast over samenwerking met gemeente Nijmegen en de openheid van aannemer Dusseldorp Infra tijdens het proces. Het was mooi te zien hoe zij meebewogen met de bewoners en open stonden voor burgerparticipatie.





## Mei

Tijdens de eerste **geveltuintjes doedag op 14 mei** gingen bewoners van de Oude Havenstraat, Kloosterstraat, Bottelstraat, Halvegas, Kloosterhof en Van Berchenstraat aan de slag met de aanleg van dertig geveltuinen. De doedag werkte aanstekelijk, spontaan meldden buurtbewoners zich aan voor de tweede doedag in september. De actie is een initiatief van Hartje Nijmegen in samenwerking met Operatie Steenbreek en NL Bloeit!. Hartje Nijmegen maakte er een leuk filmpje van.

Op **21 mei** konden Nijmegenaren de regenpijp gratis laten **afkoppelen** van het riool, in het kader van de actie Pijpenkappuh. Later in het jaar, op 4 en 5 november, was er een tweede ronde. Met het afkoppelen kan het regenwater weglopen in de tuin in plaats van het riool. Zo voorkomen we wateroverlast én droogte. De actie is nu voor de vijfde keer uitgevoerd. Er is een duidelijke toename te zien van mensen die mee willen doen. Zijn er in het eerste jaar een kleine 30 regenpijpen afgekoppeld, dit jaar staat de teller op 150. Voor deze afkoppeldagen werken Lentekracht, Rainbeer, Operatie Steenbreek en gemeente Nijmegen samen. Op de foto van 4 november v.l.n.r. Wietse Visser (Rainbeer), wethouder Cilia Daemen (mobiliteit, klimaatadaptatie en stadsvergroening) en Bram Lamberts (Lentekracht).







## Juni

Inwoners van St. Anna, Hatertse Hei, Grootstal en Hatert konden op **10, 11 en 17 juni** meedoen aan de **tegelophaaldagen** van Dar en Operatie Steenbreek. Bij 32 adressen haalden we 400m<sup>2</sup> stenen op, omgerekend zijn dat zo'n 4400 stoeptegels. Later in het jaar, op 7 en 8 oktober, hebben we bij 27 adressen in Heseveld, Waterkwartier, Willemskwartier en Wolfskuil 365m<sup>2</sup> stenen opgehaald. Omgerekend zijn dat zo'n 4000 stoeptegels. De 8400 tegels die Dar in totaal ophaalde, worden gerecycled.

Op **23 juni** zijn namens Hartje Nijmegen de eerste **bloembakken bij ondernemers** in de binnenstad geplaatst. Bakken met gifvrij groen, geleverd door onze samenwerkingspartner NL Bloeit! In totaal deden 42 ondernemers mee door het plaatsen van 230 plantenbakken, 18 van hen hebben bovendien gevelgroen aangelegd.

Studenten van de opleiding Stad en Mens van **Yuverta** MBO Nijmegen presenteerden op **30 juni** een ontwerp voor het klimaatbestendig maken van vier locaties in Nijmegen. Ze deden dit in het kader van het project Inrichting van een gebied. De Bastei was als opdrachtgever gevraagd om een aantal versteende locaties door te geven waar de studenten een klimaatbestendig plan voor moesten maken. De studenten bedachten ideeën voor de Waalkade, Plein 44, Castellaplein en het vergroenen van het terrein rondom het bedrijf Stadsboom.







## Juli

In de zomer startte Lentekracht samen met Bindkracht10, gemeente Nijmegen, Operatie Steenbreek én bewoners de actie **Wij koelen de wijk** in de wijken Wolfskuil en Biezen. Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker dagen met tropische temperaturen in Nederland. Vooral op plaatsen met weinig bomen kan het dan erg heet worden, bewoners ervaren hittestress. Dat geldt ook voor de Biezen en de Wolfskuil. Daarom zijn we op zoek naar plekken waar we bomen en struiken kunnen planten op een manier die aansluit bij de wensen van de bewoners. Op de foto Hennie Linders van buurtwinkel Jan Linders in de Biezen. De foto is gebruikt voor de flyer voor deze wijk.

**Wethouder Cilia Daemen** bezocht op **21 juli** De Bastei om nader kennis te maken met de afdeling Natuur en Milieueducatie (NME) en Operatie Steenbreek Nijmegen. Na een presentatie over de achtergronden en aanpak liet het Steenbreek team haar een aantal projecten in de binnenstad zien. De wethouder sprak ook met Matthias en Peter uit de Bottelstraat. Deze twee kartrekkers hebben huis-aan-huis aangebeld bij de burens om hen te vragen mee te doen aan de geveltuintjes doedag op 14 mei. Het maatwerk dat samenwerkende partij NL Bloeit! bood en de ondersteuning in de aanleg leidde tot een succesvolle doedag. De belangrijkste motivatie voor bewoners om mee te doen: de straat is (was) zeer stenig en de geluiden werden nog eens versterkt door de weerkaatsing op het steen. Het groen dempt geluid. En natuurlijk ziet de straat er leuker uit. Mooie bijvangst was de gezelligheid tijdens de doedag, aldus de bewoners.





## Augustus

Op **25 augustus**, een snikhete dag, ging het Steenbreek team samen met verslaggever Maarten Reith van *de Gelderlander* op **hitte-excursie**. Gewapend met een infraroodthermometer (een soort warmtecamera) gingen ze op pad om de stralingswarmte op diverse plekken in het stadscentrum te kunnen meten. Het resulteerde in een artikel, waaruit duidelijk bleek dat elke meting minimaal 6 graden verschil liet zien tussen steen en groen (zie ook pag. 23).

## September

Op **10 september** legden huurders van Portaal **geveltuintjes** aan in de Waterstraat en de Roerstraat. Deze geveltuintjes vormden het sluitstuk van een grootscheepse renovatie door woningcorporatie Portaal. De woningen zijn comfortabeler en energiezuiniger gemaakt en met meer groen in de wijk is het project helemaal af. Voor de aanleg van de geveltuintjes heeft Portaal de samenwerking gezocht met Operatie Steenbreek. Om bewoners te bedanken voor hun medewerking én om te vieren dat het werk klaar is, bood Portaal de bewoners aan om met een geveltuintje ook de uitstraling van de straat blijvend te verbeteren.





De lange, hete zomer bleek prima pr voor een **bijeenkomst over hittestress**. Inwoners uit Nijmegen, onder wie ook studenten en groenprofessionals, kwamen **13 september** naar De Bastei om ideeën uit te wisselen om de hotspots in de stad aan te pakken. De avond was georganiseerd door Operatie Steenbreek in samenwerking met Klimaatverbond Nederland voor Hartje Nijmegen. Onder leiding van Madeleen Helmer van Klimaatverbond Nederland en in aanwezigheid van wethouder Cilia Daemen gingen de deelnemers in gesprek over hotspots in de stad. Ze deden dat aan de hand van foto's van versteende voorbeelden uit hun eigen omgeving.

Meer dan honderd Nijmegenaren legden in 2022 samen met Operatie Steenbreek een geveltuin aan. Wie geïnspireerd raakte en zelf ook aan de slag wilde, kon daarbij misschien wel wat hulp gebruiken. Daarom maakten we op **15 september** de **instructievideo Zo maak jij je eigen geveltuin**. Arjan Vernhout van NL Bloeit! legt daarin stap voor stap uit wat je wel en niet moet doen als je een geveltuin aan wil leggen (zie ook pag. 5).

In een stand over klimaatadaptatie kan Operatie Steenbreek natuurlijk niet ontbreken. Op **22 september** waren we daarom aanwezig tijdens de **Dag van het Stationsgebied** op de Van Schaek Mathonsingel. Deze informatie-markt vormde het startpunt van de publieksmanifestatie voor herontwikkeling van het Stationsgebied Nijmegen. Samen met andere partijen, waaronder gemeente Nijmegen, informeerden we de bezoekers over klimaat en groen.





Tijdens Burendag op **24 september** hebben bewoners van de binnenstad de handen uit de mouwen gestoken en zijn aan de slag gegaan met het vergroenen van hun straat. Samen met hun burens legden ze op deze **tweede geveltuinjes doedag** maar liefst zestig (flinke) geveltuinen aan. De focus lag dit keer op de Grotestraat, maar ook in onder meer de Ganzenheuvel, Oude Haven (foto), Snijderstraat, Spinhuisstraat en Arksteestraat werden geveltuinen aangelegd. De actie is een initiatief van Hartje Nijmegen in samenwerking met Operatie Steenbreek en NL Bloeit!

## Oktober

Bewoners van **Nieuwe Markt** zorgden er via het online platform Mijn Wijkplan voor dat hun straat werd vergroend. Op **8 oktober** verwijderden zij, samen met de aannemer, 82 m<sup>2</sup> stenen, een week later kwam er groen voor terug. Het campagneteam Operatie Steenbreek van De Bastei wordt (ook) blij van dit soort initiatieven. Om bewoners te bedanken voor hun bijdrage aan het ontstenen en vergroenen van de stad, kregen zij van Steenbreek zakjes biologische bloembolletjes voor hun eigen tuin of balkon.

Op **22 oktober** deelden we **vijftig geveltuinpakketten** uit. Bewoners konden zich vooraf opgeven en konden kiezen voor kant-en-klare pakketten van Cruydt-Hoeck: één met plantjes voor zonnrijke gevels en één met plantjes voor halfschaduw gevels. De pakketten waren in no time gereserveerd en weggegeven. De weggeefactie was in het kader van Het Vergeten Plantseizoen, een campagne die in de maand oktober aandacht vraagt voor het najaar als hét ideale plantseizoen.







## November

Op **3 november** liepen we samen met auditoren van **Green Destinations** langs Steenbreek projecten in de stad. Nijmegen doet sinds het Green Capitaljaar 2018 mee aan het certificeringsprogramma van Green Destinations, een non-profit organisatie die duurzaam toerisme wereldwijd onder de aandacht brengt. De Steenbreek wandeling was een van de vele onderdelen waarop Nijmegen als groene bestemming werd beoordeeld en voerde langs onder meer Poëzieplaats Gruitberg, geveltuintjes in de binnenstad en bewonersinitiatieven zoals het vergroende Sint Stevenskerkhof. Ondanks verscherpte criteria behaalde de stad voor het eerst sinds het Green Capitaljaar 2018 geen gouden, maar een Platinum Green Destinations Award!

Samen met studenten van de opleiding Adviseur Duurzame Leefomgeving van **Yuverta** MBO Nijmegen heeft de afdeling Natuur en Milieueducatie (NME) op **15 november** een **fietstocht** gemaakt langs diverse groene en duurzame initiatieven in gemeente Nijmegen. Daarbij deden de studenten diverse Steenbreek projecten aan, waaronder de geveltuintjes in de Benedenstad en die bij een aantal woningen van Portaal in het Waterkwartier, het vergroende Maasplein en de met Steenbreek tegels gebouwde ecoruïne bij het Tiny Forest van IVN op de hoek Wolfskuilseweg-Energieweg.





## December

De **landelijke Stichting Steenbreek** was op **8 december** op bezoek bij het campagneteam van De Bastei. De stichting bestaat acht jaar en is van een actiegroep uitgegroeid tot een professionele organisatie die landelijk actief is. Nijmegen is een van de 170 gemeenten die zich de afgelopen jaren heeft aangesloten. In aanwezigheid van wethouder Cilia Daemen en directeur Hans Hooijmaijers van De Bastei gaf het campagneteam van De Bastei een presentatie over vergroeningsacties in Nijmegen. Daarna volgde een wandeling langs enkele voorbeelden.



Om het jaar af te sluiten, stuurden we alle Steenbrekers, Pijpenkappuh deelnemers en netwerkpartners een ansichtkaart met een – uiteraard – **groene nieuwjaarswens**. Met als dank voor de samenwerking een zakje biologische bloembolletjes. En diegenen die een beetje teleurgesteld waren dat het groen in hun kersverse (gevel)tuin nog wat klein of verschrompeld oogde, staken we een hart onder de riem. Door aan te planten in het najaar kun je al vroeg in de lente genieten van alles wat groeit en bloeit. Nog even geduld dus!



# In het nieuws



## Lokaal

Het streven naar veel publiciteit zit in ons DNA. We zijn fan van wijkbladen: dicht bij de bewoners en hun wijk of straat. Zo blijven we de Steenbreek boodschap verspreiden en kondigen we de acties in de wijk en in de stad aan óf doen er verslag van. Zoals in het *Mariken Magazine* van oktober.

# Binnenstad zestig geveltuinen rijker

Op zaterdag 24 september hebben bewoners van de binnenstad de handen uit de mouwen gestoken en zijn aan de slag gegaan met het vergroenen van hun straat. Samen met hun burens legden ze maar liefst zestig (finke) geveltuinen aan. De actie is een initiatief van Hartje Nijmegen in samenwerking met Operatie Steenbreek Nijmegen en NL Bloeit!.

De bewoners waren al vroeg uit de veren om aan de slag te gaan met de aanleg van de geveltuinen. Sommigen hadden voorafgaand aan de doedag al het nodige werk verzet: ze hadden de stenen al verwijderd en een mooi bandje gemetseld. Maar er was nog genoeg te doen, niet alleen voor de eigen geveltuin; er werd ook gewerkt bij burens die wat hulp nodig hadden. Operatie Steenbreek en NL Bloeit! zorgden voor materiaal, aarde, plantjes, begeleiding en gezelligheid. Dirk Wim in 't Hof en Marieke van Ruintenbeek zorgden voor muziek met Nederlandstalige liedjes, waaronder een paar onvervalste Nijmeegse krakers. Enkele burens waagden zelfs een dansje op straat. Voor de harde werkers verzorgde Café Biessels bovendien een heerlijke lunch.

25 september lag de focus op de Grotestraat, waar bij maar liefst 25 huizen een geveltuin



Geveltuinje in de Grotestraat

is aangelegd, en de Oude Havenstraat. Op zaterdag 14 mei was de eerste geveltuintjes doedag met bewoners van de binnenstad. Er is toen veel groen geplant in de Bottelstraat en de Kloosterstraat. Opgeteld is de binnenstad nu bijna honderd geveltuinen rijker. In

het voorjaar van 2023, als de renovatie van een aantal panden van woningcorporatie Talis gereed is, komen er nog eens tien geveltuinen bij in de Oude Havenstraat.

### Meerwaarde van groen

Meer groen in de binnenstad is een wens van bewoners en ondernemers (bron: Stadscentrummonitor 2020-2021). Met de aanleg van geveltuinen ontstaat goede 'huisvesting' voor vogels en vlinders en wordt de binnenstad 's zomers minder heet en na een hoosbui minder nat. En natuurlijk ziet de straat er een stuk gezelliger en mooier uit. Wat een heel mooie bijvangst is van doedagen als deze: bewoners zijn blij. Allemaal enthousiaste mensen die met elkaar kletsen, elkaar helpen met de aanleg, tevreden zijn over het resultaat en, zoals een bewoonster zei: "Ik heb vandaag meer burens gesproken dan het afgelopen jaar." Groen verbindt. Kortom, groen draagt op veel manieren bij aan een leefbare en aantrekkelijke binnenstad.

[www.debastei.nl/actieplanbinnenstad](http://www.debastei.nl/actieplanbinnenstad)

Tekst: Ingrid Kerkhof, de Bastei  
Foto's: David van Marum



Met tuinaarde naar beneden in de Grotestraat





Meten is weten.

## Tuinadviesweken: meld je aan voor gratis advies

6 maart 2022, 15:00 Algemeen

**NIJMEGEN** - Het is bijna voorjaar! Een goed moment om aan de slag te gaan in de tuin. De tuinadviseurs van Operatie Steenbreek kunnen je daarbij helpen. Samen met jou bedenken ze een plan hoe je tegels in je tuin kunt vervangen door groen. Daarna kun je zelf aan de slag. De eerste tuinadviesweken zijn eind maart en begin april. Meld je snel aan!

Het huis-aan-huisblad *De Brug* besteedt zowel online als ook in de papieren editie vaak uitvoerig aandacht aan Operatie Steenbreek. Soms met meerdere artikelen en regelmatig met een mooi stuk op de voorpagina. Hierdoor bereiken we veel Nijmegenaren.



Ook het online nieuwssite *Nieuws uit Nijmegen* plaatst vaak artikelen over Steenbreek acties, bijvoorbeeld over Pijpenkappuh.

**NIEUWS UIT NIJMEGEN** Altijd op de hoogte van het laatste nieuws uit onze stad!

Home Foto's Tarieven Contact Zoeken

© Nieuwsuitnijmegen.nl

**VERZEKERINGEN**  
**HYPOTHEKEN**  
**PENSIOENEN**  
EN MEER

**HEILBRON**  
www.heilbron.nl/wijchen

**ENKELE DAGEN WEG**  
Kortingen oplopend tot wel 50%!

### Actie Pijpenkappuh: regenpijpen afgekoppeld, riool minder belast bij hoosbuien

Van onze redactie | Foto: David van Haren  
23 mei 2022

Afgelopen zaterdag 21 mei zijn maar liefst vijftig regenpijpen afgekoppeld van het riool. Het team van actie Pijpenkappuh heeft dit met bewoners gerealiseerd. Met het afkoppelen kan het regenwater weglopen in de tuin in plaats van het riool. Zo voorkomen we wateroverlast én droogte. Op vrijdag 4 november staat de volgende doedag gepland.

En *indebuurt Nijmegen* plaatste een leuk artikel over de tegel-ophaaldagen die we weer in samenwerking met Dar organiseerden.

**indebuurt** Nijmegen

Het weer Bedrijvengids Aanbiedingen Vacatu

Home Nieuws Eten & drinken Doen Winkelen Beauty & wellness Wonen Nijmegenaren **Besparen**

Aangeboden door **Dar N.V.**

## NK Tegelwippen 2022: Zo help je Nijmegen naar de top

13 mei 2022

**Dar N.V.**  
Kanaalstraat 401, 6541 XK Nijmegen  
Nu gesloten  
> Meer informatie  
Alles over gladheid in Nijmegen

**Stenen eruit, GROEN erin!**

Na een geslaagde proef in 2021 organiseert Dar samen met Operatie Steenbreek gratis tegelophaaldagen. Woon je in de wijk St. Anna, Hatertse Hei, Grootstal of Hatert en vervang jij de tegels in je tuin door



# Regionaal

Het is fijn dat ook *de Gelderlander* aandacht besteedt aan de Steenbreek acties. Zo verscheen er de dag na de stadssafari met Boswachter Tim en leerlingen van Petrus Canisius – de feitelijke aftrap van onze bijdrage aan de acties van Hartje Nijmegen – een groot artikel in de krant. De bijdrage van Boswachter Tim zorgde voor veel media-aandacht. Ook over de hitte-excursie van het Steenbreek team met een journalist van het regionale dagblad verscheen een uitgebreid artikel.



The screenshot shows the website interface for 'de Gelderlander'. At the top, there is a navigation bar with 'REGIO NIEUWS SPORT PLAY PODCAST FEELGOOD PUZZEL' and buttons for 'ABONNEREN' and 'INLOGGEN'. Below this, there is a sub-navigation bar for 'Nijmegen e.o.' with links to 'Net Binnen', '112 nieuws', 'Uit-tips', 'Eten en drinken', and 'Regiosport'. The main content area features a video player titled 'Boswachter Tim op stadssafari met groep 8' with a play button and a duration of 00:47. To the right of the video is a 'PROEFNUMMER VTWONEN' section with a 25% discount and free shipping offer. Below that is a 'NET BINNEN' section with a list of news items: '20:45 PREMIUM Op school, werk of bij je afspraak komen is een beste puzzel, maar...', '18:30 Schaatsen in Winterswijk • Nieuwe bestemming voor leegstaande panden op d...', '15:16 PREMIUM Advocatenkantoor Dirkzwager vertrekt mogelijk uit Nijmegen', and '12:55 PREMIUM Melanoomkanker: betalen'. At the bottom of the screenshot is a newspaper clipping with the headline 'Op stadssafari met Boswachter Tim' and a sub-headline 'Wel brie maar over'. The clipping includes a photo of Boswachter Tim with children and a small text snippet: 'Basisschoolbezoekers struinen door centrum van Nijmegen, op zoek naar planten en bloemen'.



The screenshot shows a news article from 'de Gelderlander' with the headline 'Op 'hitte-excursie' in de Nijmeegse binnenstad: 10 graden verschil tussen stenen en groen'. The article is marked as 'PREMIUM'. The main image shows two people, Robin Kop and Ingrid Kerkvliet, measuring the temperature of a paving stone in a park. The article text reads: 'NIJMEGEN - Tegels eruit, groen erin. Het is een van de motto's om hittestress tegen te gaan. Maar werkt het echt? We nemen de proef op de som.' Below the main image is a caption: '▲ Robin Kop (links) en Ingrid Kerkvliet van Operatie Steenbreek meten de temperatuur van bestrating, planten en onbedekte aarde op de Hoogstraat in Nijmegen. © DG'.



Ook de samenwerkende streekomroep RN7 en Omroep Gelderland besteden regelmatig aandacht aan Operatie Steenbreek. Wij zijn natuurlijk blij met deze free publicity.



The screenshot shows the top part of a news article on the RN7 website. At the top left is the RN7 logo, and at the top right is the Gaslicht.com logo. Below these are navigation menus for 'Nieuws', 'Sport', 'TV', and 'Radio'. The article is dated '01 februari 2022 15:14' and written by 'Dion van Alem'. The title is 'Nijmegen wil nog eens drie jaar door met Operatie Steenbreek'. Below the title is a photograph of a person in green rubber boots using a shovel to dig up a paving stone on a sidewalk. A small caption below the photo reads 'Operatie Steenbreek in actie. Foto: Sjon.nl'.



The screenshot shows the top part of a news article on the Omroep gld website. At the top left is the Omroep gld logo. Below it is a navigation menu with 'Voorpagina', 'Regio', 'Sport', 'Gemist', 'GLD Onderzoekt', 'Podcasts', and 'Ridders'. The article is dated '1 februari 2022, 15:14' and has a reading time of '2 minuten leestijd'. The title is 'Nijmegen wil nog eens drie jaar door met Operatie Steenbreek'. Below the title is a photograph of a person in green rubber boots using a shovel to dig up a paving stone on a sidewalk. A small caption below the photo reads 'Operatie Steenbreek in actie. © Sjon.nl'.



# Landelijk

Doordat het AD net als *de Gelderlander* deel uitmaakt van DPG Media, halen we soms het landelijk nieuws. Zoals met de presentatie van ons jaarverslag en met een leuk filmpje van de eerste activiteit die we voor Hartje Nijmegen organiseerden: de stadssafari met Boswachter Tim.



▲ Hans Hooijmaijers, directeur van De Bastel, overhandigt de jaarscore van de Operatie Steenbreek aan wethouder Jan Wijnia (links). © Operatie Steenbreek / David van Haren

## Mijlpaal voor Steenbreek: meer dan half miljoen stoeptegels eruit

NIJMEGEN - Operatie Steenbreek heeft in Nijmegen afgelopen jaar wederom het doel gehaald minimaal 100.000 stoeptegels te vervangen door groen. Er werden 125.470 tegels verwijderd. Na vier jaar Steenbreek-campagne staat de teller inmiddels op meer dan een half miljoen stoeptegels.

Maarten Reith 12-02-22, 10:53

[f](#) [t](#)

Dat staat in het jaarverslag dat onlangs is gepresenteerd. De campagne heeft tot doel zowel particulieren als instellingen en de overheid te stimuleren bestrating zoveel mogelijk te verwijderen zodat er meer ruimte komt voor planten, bloemen en insecten. Daarnaast kan regenwater dan makkelijker de bodem inzakken, waarmee verdroging wordt tegengegaan. En het draagt bij aan het tegengaan van 'hittestress' waarbij warmte in stedelijke gebieden lang blijft hangen.



## Boswachter Tim op stadssafari met groep 8

22 maart 2022

Een enorme diversiteit aan flora is wat de leerlingen van groep 8 van basisschool Petrus Canisius vonden in Nijmegen. Samen met Boswachter Tim gingen zij op pad. BEELD: Frank Houtappels



## Vakbladen

In het vakblad *Stad+Groen* verscheen een artikel over de herinrichting van de Van Peltlaan; een project van Dusseldorp, gemeente Nijmegen, Lentekracht en Steenbreek. Samen met Lentekracht richtten wij ons in dit project op bewonersparticipatie en groen.



The screenshot shows the top of a website with a yellow header containing the logo 'Stad+Groen' and the word 'ARCHIEF' in the top right corner. Below the header is a search bar with the text 'ZOEKEN' and a magnifying glass icon, and a dropdown menu labeled 'KIES' with a downward arrow. The main content area features a photograph of a person riding a bicycle on a red brick path. The path is bordered by a concrete curb and a lush green vine-covered trellis. In the background, there are residential houses and trees. Below the image is the article title 'Straat in Nijmegen verduurzaamd met circulaire aanbesteding' in bold black text, followed by the date 'dinsdag 5 juli 2022'. The sub-headline reads 'Herinrichting gerealiseerd met 91% hergebruikt materiaal'. The main text of the article begins with 'In de Van Peltlaan en de Topaasstraat in Nijmegen is een herinrichtingsproject opgeleverd die via de RCC methode tot stand kwam. Deze Rapid Circulair Contracting methode is een nog vrij nieuwe manier van aanbesteden die is ontstaan vanuit de behoefte om de circulaire economie te stimuleren.'



De Steenbreek special van vakblad Groen besteedde aandacht aan de afvoer en herbestemming van tegels. Hierin kwamen de Nijmeegse tegeltaxi, de Dar tegelophaaldagen en de ecoruïne uitgebreid aan bod. Het artikel is ook te lezen via de landelijke Steenbreek website.





## Nieuwsbrieven

Wie zich ervoor heeft aangemeld, ontvangt een paar keer per jaar *Nieuws!*, onze online nieuwsbrief. Hierin lees je alles over afgelopen én komende Steenbreek acties.

In de nieuwsbrief van De Bastei wordt steeds één Steenbreek activiteit onder de loep genomen.



de bastei  
centrum voor natuur en cultuurhistorie

Operatie Steenbreek

Beste <<First Name>>,

Nog iets meer dan een maand en dan vieren we het afgelopen jaar en het begin van het nieuwe. De vorige **Nieuws!** kreeg je enkele maanden geleden en intussen is er een hoop gebeurd. Te veel om allemaal hier te vertellen. En toch vinden we het fijn om sommige activiteiten in vogelvlucht te vermelden. Omdat we best een beetje trots zijn op wat er allemaal gebeurde in Nijmegen,

Nieuwsbrief #5-2022

Bekijk deze e-mail in uw browser



### Vier de winter met De Bastei

21 december begint de winter, een magisch seizoen. De Bastei heeft weer allerlei vakantiefacties klaarstaan voor jong en oud. De Bastei is bovendien opnieuw Kidsproof beoordeeld door de Museuminspecteurs, met een topscore van 9,4. Reden genoeg om deze winter samen met De Bastei te vieren!

[Klik hier](#) voor alle informatie.

### In gesprek met Sophie en Gerard

Sophie Hochstenbach en Gerard Dirkse zijn honorair conservatoren van een deelcollectie van De Bastei, het herbarium. Een honorair lid is een erelid en eer komt Sophie en Gerard zeker toe. Zij vervullen al zeer geruime tijd als vrijwilligers de verantwoordelijke taak om het herbarium, de collectie gedroogde planten van De Bastei, te beheren. Jos Schoots had een gesprek met hen.

[Klik hier](#) om het interview te lezen.



### Stichting Steenbreek te gast in De Bastei

Donderdag 8 december was de landelijke Stichting Steenbreek op bezoek in Nijmegen. Het campagnesteam van De Bastei gaf eerst een presentatie over vergroeningsacties in Nijmegen, waarna de groep een wandeling maakte langs verschillende Steenbreekvoorbeelden in de stad.

[Klik hier](#) voor een kort verslag van deze dag.





Ook worden Steenbreek activiteiten vaak vermeld in de nieuwsbrief *Duurzaam Wonen* van gemeente Nijmegen, bijvoorbeeld in de editie van april met nieuws over de tuin adviesweken, de geveltuintjes doedagen, het NK Tegelwippen en de actie Pijpenkappuh.

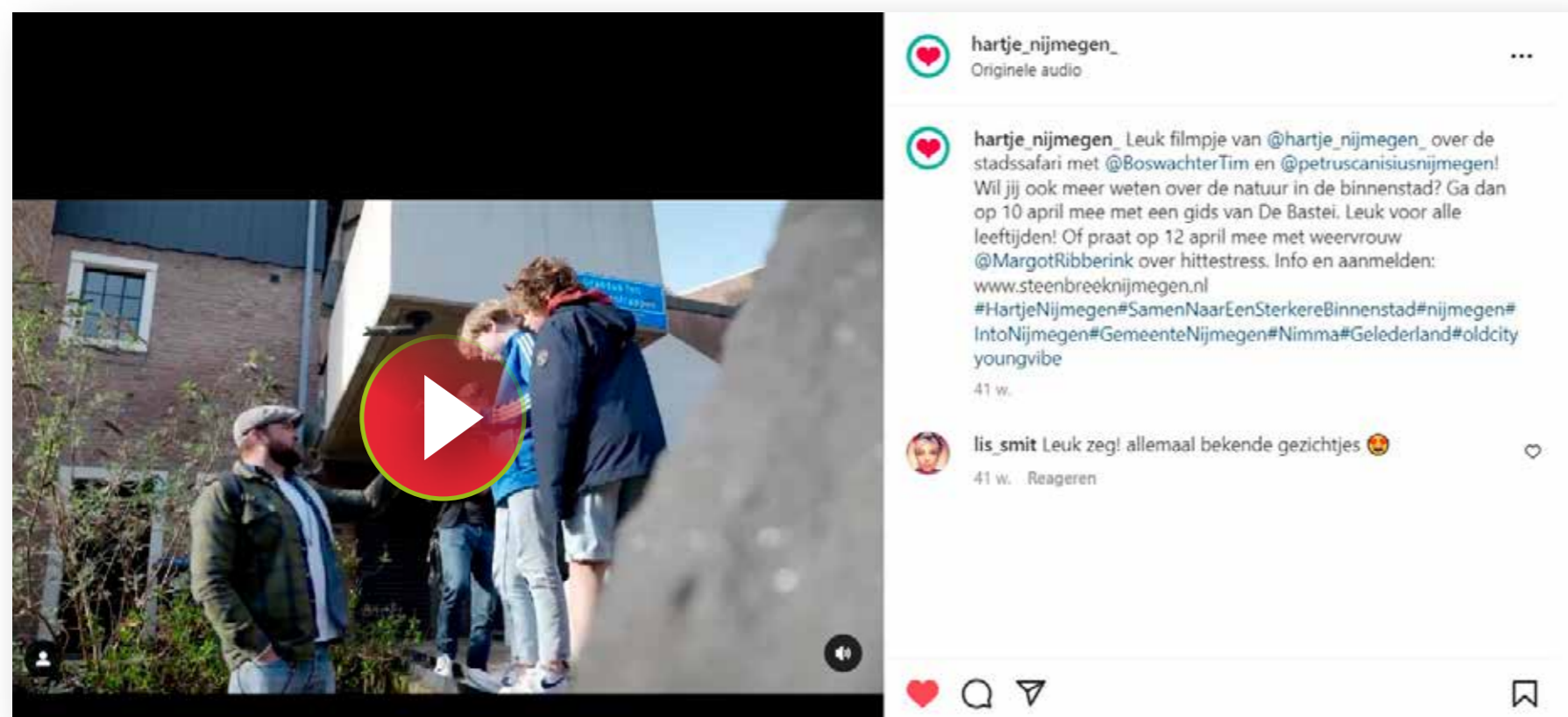
Tot slot werd Operatie Steenbreek Nijmegen meermalen genoemd in *Terugblik 2022 Stichting Steenbreek*. Eerst met verschillende artikelen in de media over de Nijmeegse campagne en verderop vanwege het bezoek van de landelijke stichting aan Nijmegen op 8 december.





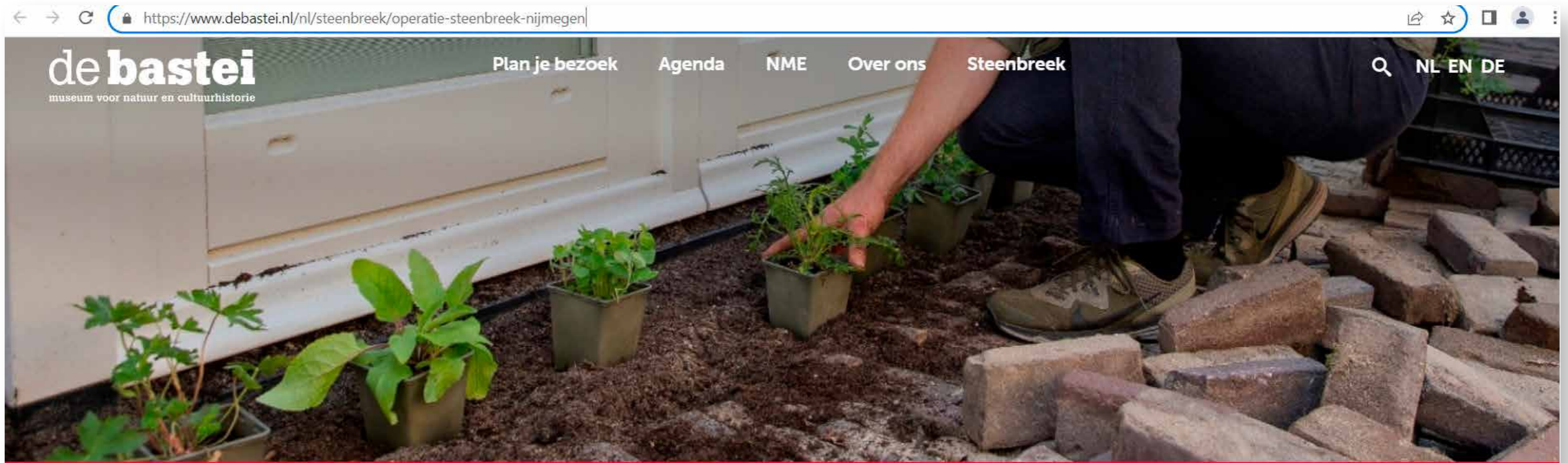
## Social media

Je vindt ons regelmatig op social media en we waarderen de likes en retweets van onze ambassadeur Boswachter Tim met bijna 43 duizend volgers op Twitter. Verder zijn we actief op Facebook en Instagram. Ook komen we regelmatig voorbij op social media van andere organisaties, bijvoorbeeld in de stories van het NK Tegelwippen. Hartje Nijmegen plaatste een leuk filmpje over de stadssafari met Boswachter Tim op Instagram.






Tot slot vind je op onze website [www.steenbreeknijmegen.nl](https://www.steenbreeknijmegen.nl) de laatste nieuwtjes en algemene informatie over de campagne.



**Operatie Steenbreek Nijmegen**



**594305**  
stenen vervangen  
door groen

### Stenen eruit, groen erin!

We krijgen steeds vaker te maken met hoosbuien en dagen met tropische temperaturen. In een groene tuin kan het regenwater gemakkelijk wegzakken in de grond. En bomen en struiken zorgen ervoor dat je tuin (en je huis!) koeler blijft in de zomer. Bovendien is veel groen paradijselijk voor vogels, vlinders en zoemende bijen. Met meer groen in de stad kunnen we het veranderende klimaat beter aan. Groene tuinen spelen daarbij een belangrijke rol.

Dus: Stenen eruit, groen erin!







# Samenwerken

De stad groener en klimaatbestendig maken, dat kunnen we niet alleen. Daarom werken we – met plezier – met vele partijen samen. Bijvoorbeeld met Onder de Bomen, dat onder meer werk en dagbesteding biedt voor mensen die graag (weer) zelfstandig willen leren wonen. Onder de Bomen haalt de tegels op bij Nijmegenaren. De stenen worden naar een terrein van Onder de Bomen gebracht bij zorgboerderij In het Westen en daarmee wordt een ecoruïne gebouwd. Ondanks een defecte wagen haalde Onder de Bomen in 2022 toch maar mooi 19.054 tegels op. Hulde voor deze harde werkers!

Een andere vaste samenwerkingspartners is NL Bloeit! De bijdrage van Arjan Vernhout (foto linksboven) en zijn medewerkers aan de vergroeningsacties voor Hartje Nijmegen bleek goud waard. Het maatwerk dat NL Bloeit! bood en de ondersteuning in de aanleg leidde tot een succesvolle actie bij zowel bewoners als ondernemers van de binnenstad. Ook werken we veel samen met Lentekracht, zowel voor de actie Pijpenkappuh als op het gebied van participatie. Het motto van Lentekracht: gewoon doen! Op de onderste foto Bram Lamberts van Lentekracht tijdens het afkoppelen van een regenpijp in het kader van de actie Pijpenkappuh.

En natuurlijk werken we ook veel samen met verschillende ambtenaren van gemeente Nijmegen.

## Focussen op Nijmegen

De afgelopen twee jaar hebben we ook gewerkt aan campagnes in de gemeente Lingewaard en in Breedeweg (gemeente Berg en Dal). Vanaf 2023 focussen we ons weer volledig op Nijmegen. We danken de gemeente Lingewaard en de gemeente Berg en Dal voor het gestelde vertrouwen en wensen hen veel succes met het groener en klimaatbestendiger maken van hun gemeenten. Samen met hun inwoners, uiteraard!



## 2023 en verder

Het Steenbreek motto Stenen eruit, groen erin! blijft actueel. Het werk is ondertussen wel aan het verbreden. Na vijf jaar campagne voeren worden we steeds vaker gevraagd om mee te denken en werken aan allerlei acties en ontwikkelingen die te maken hebben met het groener en daarmee klimaatadaptatiever maken van de stad. Zo gaan we ons in 2023 onder meer bezighouden met:

- Het Bomenplan: de gemeente wil elk jaar duizend bomen planten en Steenbreek speelt een rol in de communicatie.
- De Vernieuwingsgolf: de gemeente gaat de buurten Spoorbuurt en Kanunnikenbuurt rigoureuus aanpakken en kan dat natuurlijk alleen in de openbare ruimte. Steenbreek krijgt een rol om de bewoners hierbij te betrekken en te motiveren aan de slag te gaan in de eigen tuin.
- Samen met Lentekracht gaan we ook in 2023 weer aan de slag om minstens honderd regenpijpen af te koppelen van het riool. We voeren dit jaar ook de afkoppeltaxi in, in navolging van de tegeltaxi.
- Met dezelfde partner én Bindkracht10 zoeken we – met bewoners – in twee versteende wijken, Biezen en Wolfskuil, naar plekken waar groen kan worden geplant om hittestress tegen te gaan. Dit is de actie Wij koelen de wijk (zie ook pag. 5 en 13).
- Met Meer Bomen Nu gaan we de wijken in om zaailingen (bomen en struiken) uit te delen.

- We blijven ook dit jaar betrokken bij Hartje Binnenstad (extra opdracht naast het reguliere Steenbreek werk) en gaan opnieuw minimaal honderd geveltuinen aanleggen in de binnenstad. Dit doen we in nauwe samenwerking met NL BLoeit!
- Met woningcorporatie Portaal gaan we een vergroenings-traject in, in en rondom de Lingestraat. Na de renovatie van 125 woningen gaan we de bewoners helpen met vergroenen.

Naast bovengenoemde activiteiten blijven we ons inzetten op het ontzorgen van bewoners met tuinadvies en de tegeltaxi en Dar tegelophaaldagen. En, wat in ons DNA zit, communiceren over ons aanbod en allerlei acties blijft als een rode draad door het Steenbreek werk heenlopen. Op naar een groen(er) 2023!





# Team Operatie Steenbreek Nijmegen

Het campagneteam van Operatie Steenbreek Nijmegen bestaat uit Ingrid Kerkvliet, Janke Rozemuller, Robin Kop en Gesuino Poddighe. Samen met de inwoners van Nijmegen werken zij aan een groene, gezonde en klimaatbestendige stad.







foto: Operatie Steenbreek



## Colofon

Jaarverslag 2022

### Stichting De Bastei

Operatie Steenbreek Nijmegen

Waalkade 83

6511 XR Nijmegen

[www.steenbreeknijmegen.nl](http://www.steenbreeknijmegen.nl)

### Redactie

Janke Rozemuller en Ingrid Kerkvliet voor  
Operatie Steenbreek Nijmegen

### Fotografie

David van Haren (tenzij anders vermeld)

### Vormgeving

Communicatiebureau de Lynx

Volg ons en deel via:



de **bastei**

Operatie Steenbreek Nijmegen